

19. številka.

MARIBOR, dne 17. februarja 1926.

Letnik II.

R. R. premirje.

Med radikali in radičevci je nastalo primerje na nedoločen čas. Radikali so se bali, da jim ne bi Radič pri proračunski razpravi v skupščini delal zgage in so rajši sami začeli proti njemu z ofenzivo. Pritisnili so nanj tako uspešno, da je obljubil pokorščino. Grozili so mu z objavo sporazuma, glede katere se je Radič izjavil, da ne bi bila oportuna.

OTVORITEV KRIZE

je glavno radikalno glasilo »Samouprava« takole označilo: »O priliki zadnje krize in pod pritiskom javnega mnjenja vsled netočnih časopisnih vesti o izjavah g. St. Radiča v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji, so se začeli zlobni ljudje veseliti in triumfirati, kako da je sporazum propadel. Ti ljudje so začeli zidati tudi hiše v zraku v pričakovanju, da jim bo zmešnjava prinesla nove velike dobičke. Toda zdrav razum predstavitev sporazuma je omogočil, da se delo sporazuma nadaljuje. Splošni državni interesi so bili močnejši od osebnih nesoglasij, ki so bila poleg tega povzročena na nestvarnem in nelojalnem način. Sporazum med radikalno in Hrvatsko seljačko stranko je moral prestati težko preizkušnjo, zato pa se je rodilo spoznanje, da se je v bodoče treba takim nesoglasjem izogniti.«

Zanimiva debata z Radičem.

Pred par dnevi je govoril v skupščini zemljoradniški poslanec Vujič. Ko je govoril o korupciji, zlasti o strankarskem razdeljevanju zemljišč, je vzrotil najprej predsednik radikalnega kluba Ljuba Živkovič, češ, da govornik ne govori kot Srbin, ampak kot kak Nemec ali Madžar, da ruši državne temelje itd. Poslanec Vujič naglašal, da ima predvsem kot Srbin pravico in dolžnost, nastopiti proti korupciji, ker so naše razmere že čisto turške. Tu se oglasi Stjepan Radič: »Kaj boste govorili o turških razmerah, ko niste bili pod Turki!«

Vujič: »Imel sem čast kot omladinec prehoditi turško mejo. Vi pa, gospod Radič, bi morali vedeti, da mi zahtevamo pravo demokracijo in kulturo in ne kaj takega, kar počenjate sedaj z radikali.«

Za Vujičem začne govoriti Stjepan Radič, ki zatrjuje, da v državi ni toliko nepismenosti, kot je trdil predgovornik. Potem začne celo proslavljati naš tiskovni zakon, ki naj bi bil najsvobodnejši na kontinentu. Pravi, da imamo mi svobodnejši tisk kot je celo v Angliji in da bi se nikjer drugje ne dalo tako napačno poročati, kakor se je poročalo o njegovih zadnjih shodih. Ko pravi, da je njegov predgovornik grozil z ustajo, mu ta zakliče: »To ni res, tega nisem rekel!«

Radič govori o popolni homogenosti sedanje vlade. Približevati zakliče: »Ali ste homogeni tudi z radikalom Dragovićem?« (Dragović je, kakor znano, pred pričami nad Radičem vpil, naj gre v . . .) Radič ta medklie presliši ter pobija očitania, da so prsti vlade umazani. Poslanec Grol (Davidovičev): »Umazani niso samo prsti, ampak roke do lakto!«

Radič zavrača Vujiča, ki je trdil, da mora ta režim propasti: »To je neizmerno neumno! Poslanec zemljoradnik trdi, da je ta narod od 10 milijonov zastrupljen, da čaka na svojo smrt. Vi še niste umrli, a oprostite mi, da se tako izrazim, pri prihodnjih volitvah morate crkniti vsled svojega govora.« Zemljoradnik Vujič protestira, v preprič se vmešavajo mnogi poslanci, Radič komaj nadaljuje svoj govor.

Radič razlaga, kako dobro je danes primeri z nekdanjimi turškimi in cincarskimi režimi. Poslanec Grol »Samo da so oni režimi manj kradli, kot pa sedanji.«

Za Radičem je govoril zopet zemljoradnik Vujič. Radič mu zakliče med govorom, da je »bojazljivec, kakoršnega še nebo ni videlo.« Vujič: »Ali ga vidite, meni očita bojazljivost! Jaz bi se ubil, če bi me kdo potegnil iz luknje.« Radič: »To ne bi bila škoda! Vujič: »Kako morete meni, srbskemu oficirju očitati bojazljivost? Vi ste nemoralni!« Med takimi in podobnimi prepriji se seja brezplodno potekla.

Ko se tako razpravlja na skupščinskih sejah, ni čuda, da mnogi obupavajo nad Radičem in nad stanjem, ustavarjenim s takozvanim sporazumom. Za greške »Novosti« na primer, ki so se toliko zalagale za RR sporazum, so postale prav malodušne. Dalje časa že prinašajo uvodnike bridke ironije in sarkazma.

Nedavno so pisale, kaj bi bilo, če bi se tudi na vlado, na skupščino ter na ministre in poslance nanašal rek: »Kdor ne dela, naj tudi ne je.« — Če bi to veljalo za skupščino, bi meli v njej razven malih, častivrednih izjem, samo silno shujšane ljudi. Ministri bi pa morali večinoma že pomreti od lakote.

Tudi »Vreme« ne piše več o »ministru in demagogu«. — Baj je moral Radič obljubiti, da za nekaj časa ne bo imel shodov, odnosno da bo vsak svoj nastop radikalom poprej točno naznanil.

SPORI MED RADIČEM IN POSAMEZNIMI MINISTRI

so začasno odloženi. V glavnem vsled tega, ker udeleženci ne pridejo skupaj. Finančni minister se še ni vrnil, notranji in socialno-politični minister pa ne pride ta blizu. Prvi je baje bolan, drugi je pa odpotoval v Kruševac. Na shodih v svojem volilnem okraju napada Radič. Nekateri listi zatrjujejo, da bo finančni minister Radiča tožil radi očitania kvartanja po Parizu.

PROTI RADIČU

pa vnelo piše beograjska »Politika«. Te dni je imela uvodnik »Ad usum asini«, v katerem se peča z načinom Radičeve politike. Kakor je razvidno iz naslova, ga vzporeja s to štirinožno živaljo. Radi tega je značilna tendenca, ki jo zasleduje proti Radiču, kar dokazuje, da med srbskim javnim mišljenjem kampanja proti Radiču še vedno ni končana, ampak da je pričakovati novih ofenziv.

Po zadnjih Radičevih govorih so pa »Novosti« pisale, da so superlativi v politiki strašni. Radič je človek superlativov. Superlativi je njegovo normalno stanje. Superlativi ga spravljajo v ječo, iz ječe na vlado, lahko ga pa vsak čas zopet vržejo iz vlade. Brez superlativov ne zna in ne more ničesar izustiti. Mož superlativov je pa tudi Pašić, ki se udeležuje s superlativnim molčanjem. Eden govori veliko preveč, drugi vse zavlačuje, prikriva in molči, ne dela se ne v skupščini in ne v vladi in tako naj nam Bog pomaga.

Po svetu.

Za združitev vseh krščanskih cerkev. V Rim je dopel te dni anglo-protestantski pastor dr. William P. Ladd iz Middletown. Kakor poroča Vatikanu naklonjeno časopisje, je mislija tega pastora zelo velikega pomena. Gre namreč za to, da nameravajo protestantske cerkve upeljati na zadnjo nedeljo v oktobru praznik »Kristus-Kralj«. Upeljava tega praznika bi naj bil nekak odmev od strani protestantov na encikliko papeža Pija XI., ki je ob priliki zaključitve sv. leta slovesno proglasil nov praznik v oktobru pod imenom »Kraljestvo Kristusovo na zemlji«. Pastor dr. Ladd je odgovoril na vprašanje, ali gre za zbližanje protestantov Rimu, da se morajo vočigled omenjenemu prazniku združiti vsi kristjani. Praznik »Kristus-Kralj«, katerega bodo znanprej praznovali tudi katoliki v oktobru, bi naj bil praznik sprave. Ta novi praznik zasleduje cilj: opomniti vsakega kristjana, da je Kristus kralj vseh narodov na zemlji in bo to ostal vse čase. Kristusa je nemogoče več ločiti iz politike, industrije in iz odnošajev socialnega življenja. Poslanstvo dr. Ladda je tem zanimivejši, ker gre paralelno s prizadevanjem anglikanske cerkve, ki se hoče zopet združiti z Rimom. Za spojitev anglikanske cerkve z Rimom se trudi predvsem lord Halifax, ki je že vodil tozadevna pogajanja s pred kratkim umrlim belgijskim kardinalom Mercierom na kardinalovem posestvu v Malines. Pomenljivo je tudi, da je kardinal Mercier testamentarično zapustil lordu Halifaxu zlat škofovski prstan. Papeževa enciklika o Kristusovem kraljestvu je izzvala med protestanti simpatičen odmev. Ta enciklika je razpršila očitania Rimu, češ, da ta bolj propagira češčenje Marije kakor Kristusa. Gotovo dejstvo je, da bo stopil pastor dr. Ladd v času bivanja v Rimu v stik z visokimi katoliškimi krogi. Vsekakor bi bilo prerano upati, da bodo ti pregovori rodili takoj zaželeni uspeh združitve vseh krščanskih cerkev.

Iz Slovenije.

MOHORJANI V LAVANTINSKI ŠKOFIJI.

»Slovenec« je prinesel zadnji teden zanimive podatke o tem, kako je Mohorjeva družba razširjena po posameznih župnijah in dekanijah ljubljanske škofije. Med župnijami je najboljša Litija, kjer pride na sto prebivalcev že 18 Mohorjanov. To se pravi, da je vsaka peta oli šesta oseba ud Mohorjeve družbe in torej pridejo Mohorjeve knjige skoro v vsako hišo. Med dekanijami je na prvem mestu Radovljica s 6.2%, na zadnjem pa Semič z 1.7%. Iz celotne statistike se vidi, da berejo največ na Gorenjskem, najmanj po vinski Dolenski.

Kako je pa v lavantinski škofiji? Kako je po posameznih župnijah, tega nisem izračunal, ker to bi bil predolg račun. Med dekanijami pa sta najboljši Braslovče s 5.7% in Gornji grad s 5.2%. Druge dekanije si sledijo po tej vrsti: Mežiška dolina 4.1, Šaleška dolina 4, Jarenina 3.7, Vuzenica 3.7, Stari trg 3.3, Slov. Bistrica 3.2, Konjice 3.1, Nova cerkev 3.1, Celje 3.1, Ljutomer 3, Sv. Lenart v Slov. gor. 2.8, Velika Nedelja 2.8, Ptuj 2.8, Videm 2.7, Dravsko polje 2.7, Maribor levi breg 2.6, Laško 2.4, Rogatec 2.4, Kozje 2.2, Zavrče 2.1, Šmarje 2, Dravograd 1.8, Marenberg 1.7, Maribor desni breg 1.6, Murska Sobota 0.7 in Dolnja Lendava 0.6.

Popolnoma so lani izostale župnije Hoče, Sv. Rupert v Slov. gor., Koprivna in nekatere druge. Kaj je vzrok?

Cela škofija izkazuje 2.66% udov. Treba bo torej še dosti dela, da spravimo na zaželenih 10%! Žal, od leta 1924 do 1925 smo nazadovali za 991 udov, to je za 5.8%! Omeniti pa moramo, da je število prebivalstva po nekaterih župnijah navedeno le približno in da vsled tega naš račun ni povsem zanesljiv in natančen.

Najslabše je v Prekmurju, kjer menda mnogo ljudi še vedno lažje čita knjige, ki so spisane v domačem narečju. Slabo je tudi za Dravo od Maribora proti Koroški. Častno izjemo dela tamkaj mala vuzeniška dekanija. Preseneti nas, kako so si celi veliki deli škofije enaki; štiri najboljše dekanije so na zapadu: Braslovče, Gornji grad, Mežiška dolina in Šaleška dolina. Popolnoma enake so si sosede Celje, Novatek in Konjice, na drugi strani pa zopet Sv. Lenart v Slov. gori., Ptuj in Velika Nedelja.

Poglejmo še naša mesta! Brežice imajo največ, namreč 6.8%, Slov. Bistrica 4.8, Ormož 2.4. V Ptujima mestna župnija 3.3, Sv. Peter in Pavel 1.74, Celje 1.76, v Mariboru pa frančiškanska 1.82, stolna 1.67 (z bogoslovjem 2.2) in sv. Magdalena 1.1.

Narodna zavest, katoliško mišljenje, izobrazba, gospodarsko blagostanje, gorečnost poverjenikov — vse to jasno odseva iz mrtvih števil, katere prinaša leto za letom koledar Mohorjeve družbe.

Po petih letih odkrit zločin. Pred tedni smo poročali, kako je mariborska policija odkrila pri Sv. Benediktu v Slov. goricah pred petimi leti izvršeni umor nad neznancem, katerega so našli 1920 ubitega ter izropanega v benediškem gozdu. Radi osumljenja umora je bilo toraj pred tedni ponovno aretiranih več oseb in predanih v preiskovalne zapore mariborske okrožnega sodišča. Zaprti taje do danes trdovratno vsako udeležbo, o umorjenem se še do danes ne zna, kdo in od kod je bil. Glavna priča proti osumljencem še danes trdi z gotovostjo, da je videla na razdaljo 40 korakov, kako so nalagali aretiranci mrtvo moško truplo na voz in ga odpeljali z njim proti gozdu in se vrnili s praznim vozom. Kljub trditvi priče pa se vendarle ne da dokazati, kateri od zaprtih je ubil neznanca, s čim, kje, ali ga je izropal, koliko mu je bilo odvzeto denarja itd. Vrzeli v sklepanju o krivdi obtoženih so tako velike in do danes nepremostljive, torej bodo aretiranci najbrž zopet izpuščeni in bo ostal slučaj za vedno nepojasnen.

I. redni občni zbor združene elektrarne za Ptuj, Breg in okolico se vrši dne 21. februarja, ob 9, uri dopoldne v dvorani mestnega magistrata Dnevni red je običajen; ako občni zbor ne bi bil ob 9. uri sklepčen, se vrši eno uro pozneje na istem kraju drugi občni zbor, ki bo sklepčen ob vsakem številu navzočih članov.

Zahvala. Načelstvo Jugoslovanske strokovne zveze v Ljubljani je v svoji seji dne 14. t. m. razpravljalo o poteku in rezultatu zadnjih volitev v Delavsko zbornico za Slovenijo in ugotovilo, da se je 15.000 delavcev in delavk odločno uprlo nasilju in volilnim mahinacijam naših združenih nasprotnikov ter se odločno izjavilo za krščansko socialističen program Jugoslovanske strokovne zveze v Delavski zbornici. Vsem našim borcem in volilcem v Delavsko zbornico izreka načelstvo JSZ za vse delo in odločen nastop iskreno zahvalo in klič: Naprej po jasno začrtani poti! Vsi na delo. Za načelstvo JSZ: Jože Gostinčar, načelnik, Ivan Gajšek, tajnik.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Na gostiji Antona Planinšek in Marije Peršuh so darovali gosti potom licitacije za domače izobraževalno društvo 215 din. in za Dij. kuhinjo v Mariboru 206 din. Bog plačaj!

Slučaj Jovana Plamenaca.

Poleg tega, da se tolikokrat istoveti z državo in svoje strankarske nasprotnike proglašajo za protidržavne elemente, ima radikalna stranka pod Pašičevim vodstvom še to posebnost, da sprejema v svojo sredo ljudi, ki so res na vso moč delovali proti tej državi. Sprejeli so znanega Gagliardija, ki je več let med Nemci in Madžari skušal organizirati zarote proti naši državi, ki je po madžarskih in nemških listih pisal javna pisma, kako globoko sovraži državo SHS, sprejel nadalje dr. Šufajca, ki je bil leta 1920 v Zagrebu obsojen radi veleizdaje na leto dni zapora in je to kazen tudi obsedel, radikal je postal tudi njegov tovariš in organizator ak-

cij proti naši državi Elegović in končno se je znašel med radikali tudi Jovan Plamenac, katerega slučaj se je v zadnjem času že ponovno obravnaval v parlamentu.

Jovan Plamenac je bil bivši črnogorski minister in prvi zaupnik kralja Nikite. Njegova zasluga je, da je postal črnogorski režim v zadnjem času za vse napredne Črnogorce neznosen. Prejšnje Nikitine vlade so bile kolikor toliko jovijalne, minister Plamenac je pa vnesel v režim najokrutnejše policijske metode — zmes carsko ruskih in nemških primerov z orientalsčino. Med okupacijo je bil Jovan Plamenac nekaj časa z drugimi prvaki Črne gore interniran, a to samo navidez. Kmalu so ga izpustili in je ves čas po Črni gori agitiral na eni strani za Avstrijo, češ, da bo itak zmagała, na drugi strani pa za lesni konzorcij guvernerske gospode, ki je hotela črnogorsko ljudstvo oslepariti za občinske gozdove.

Po preobratu je Plamenac z malim krogom svojih pristašev nastopil proti sklepu črnogorske narodne skupščine v Podgorici za ujedinjenje ter je napravil celo puč v prilog samostojne črnogorske kraljevine. Ko se je ustaja ponesrečila, jo je popihal v Italijo, od nje ga zaslepljene siromake so pa okovali in zaprli. Iz Italije in Amerike je nadaljeval propagando proti državi SHS in imenoval se je za predsednika črnogorske kraljeve vlade v emigraciji. Po smrti kralja Nikite so črnogorski emigranti polagoma zapuščali svojega predsednika, ki je pa kot bistra glava pazljivo zasledoval razmere v naši državi, ter tudi opazil, kako radikali z odprtimi rokami sprejemajo njemu podobne elemente. Lani so se mu zdeli radikali dovolj koruptni za družbo, poslal je pismo v Beograd, če se lahko vrne — in ugodili so mu, Danes uživa vso zaščito in pomoč vodstva radikalne stranke.

Ko je videl, da se glede mentalitete vodstva najmočnejše stranke ni varal in da gre vse gladko — bolj kot je pričakoval, je zahteval še denar. Tudi v tem pogledu so mu ustregli. Imenovali so ga za poslanika naše države v Pragi, a ta ukaz je bil izdan samo za to, da se v administraciji dobi številka za nakazilo lepe mesečne plače. Z dnem imenovanja so ga tudi upokojili, všteli so mu vsa leta službe v Črni gori in protidržavnega delovanja v tujini ter mu nakazali ministrsko penzijo. V zadevi Plamenaca je beograjska administracija bliskovito poslovala, kar je brezprimeren škandal napram celi gori najnujnejših zadev poštenih državljanov, ki še v osmem letu državnega obstoja čakajo na rešitev. Četudi Plamenac ni nastopil svojega mesta kot poslanik v Pragi, je vendar škandal in žalitev bratske in zavezniške češke države, da so ji doverljajšjega veleizdajalca imenovali za poslanika.

V istem času, ko so Plamenaca sprejeli in tako lepo oskrbeli, se je pa na Cetinju začela sodnijska razprava proti večjemu številu političnih beguncev, ki so se nekda pod Plamenčevim vodstvom udeležili vstaje, potem pa pobegli v gore kot hajduki. Državni tožitelj

zahteva za te ljudi večinoma smrtno kazen. Proces še ni končan in je sramota, da se sploh vrši, ko je voditelj vseh teh ustašev, Jovan Plamenac ne samo na svobodi, ampak povrh še lepo plačan za svoje protidržavno delovanje. Mnogi poslanci so že vložili interpelacije radi tega škandala, v Črni gori je bilo pa že precej protestnih shodov proti Plamencu, a vse to je zaman. Vlada se dela gluho in nemo, ker so radikali iz veleizdajalca napravili državotvorca.

Dnevne novice.

Sprememba v naši diplomaciji. Na predlog zunanjega ministra je podpisal kralj ukaz o spremembah v naši diplomaciji, ki so sledeče: Za poslanika v Rimu je imenovan naš dosedanji zastopnik v Berlinu Žika Balugdžić. V Varšavo pride poslanik iz Budimpešte Tihomir Popović, za poslanika v Vatikanu je imenovan Jevrem Simić, dosedanji poslanik v Varšavi; dosedanji poslanik v Vatikanu Josip Smolaka je imenovan za poslanika v Berlinu. Za generalnega konzula v Düsseldorfu je imenovan Bogdan Bodić, za višjega konzula v Zadru Midrago Petrovič, za konzula v Montrealu Ante Zeferović, za generalnega konzula v Varšavi Rado Šimenković.

Jugoslovanski hohštaper pod ključem. Zagrebška policija je zaprla te dni starejšega, na videz tujega gospoda, ki je hotel opehariti neko damo na hohštaperski način za večjo svoto, a se je zdelo že na prvi pogled, da se je javil goljuf pod napačnim imenom. Aretirani je izpovedal, da se piše dr. Milan Gavrilović, ki je po končanih študijah v Parizu vršil razne državne službe v Avstriji in Srbiji in je dosegel v armadi čin obersta. Ko ga je ugnala policija v kozji rog, je priznal, da je indentičen z Milanom Bugarski, ki je rojen 1870 v Pančevu. Bugarski je namreč eden največjih in najbolj nevarnih mednarodnih hohštaperjev, ki uganja svoj nečeden posel celih 20 let. Policija je ugotovila, da se je Bugarski med drugim izdal za sekijskega šefa v ministrstvu in za višjega železniškega uradnika v Sarajevu. Laži-doktor in laži-oberst se vedno sedi med štirimi stenami in ga ne bodo izpustili poprej, dokler ne bo dogana njegova indentiteta in ne bodo razkrite njegove lopovščine. — Zagrebška policija se je obrnila na dunajsko in ta jej je zaupala, da je Bugarski eden najbolj nevarnih goljufov Srednje Evrope, ki si je privoščil tudi iz dunajske družbe dve žrtvi. Leta 1912 se je pojavil ta lump na Dunaju, nastopil je pod imenom dr. Emil Bugarski in se lotil hčerke umrlega in bogatega dunajskega veleindustrija. Ko se je spoznal varalica z bogato nevesto, je začel namigavati, da se skriva za njegovim zdravniškim imenom ena najvišjih osebnosti. Kmalu za to izjavo je razodel materi neveste in nevesti sami, da je on nadvojvoda Josip Ferdinand, njegova teta je grofica Trani, sestra umorjene cesarice Elizabete. Obljubil je damama, da se bo odpovedal dostojanstvu in sklenil zakon. Prišlo je do zaroke in določitve roka za poroko. S poroko je goljuf odlagal pod prevezo, da mora založiti na dvoru nekako častno kavcijo in obe ženski sta bili tako neprevidni, da sta mu zaupali celo premoženje. Skozi eno celo leto je lopov občeval v hiši, de-

lal z damama izlete, veseljačil in odlagal poroko z izgovorom, da cesar še ni rešil njegove prošnje. Leta 1913 je nadomda izginil, ko je videl, da je napravil lahkovernima ženskama celo premoženje. Ker nadvojvode le ni bilo nazaj, sta se obrnili prevarani na tajništvo nadvojvoda Ferdinanda in izvedeli, da sta žrtev — goljufa. Policijska preiskava tedaj je dognala, da je Bugarski ogoljufal razne osebe za velike svote. Našli so ga leta 1914 pod imenom dr. Max Bach na Dunaju in ga aretirali. Ko je bil v zaporu, so mu dokazali, da je istočasno, ko se je ženil kot nadvojvoda ogoljufal neko hišno posestnico v Hietzingu za 137.000 zlatih kron. Ko je izvedela ženska, da je zapeljivec lump, si je vzela sama življenje, Radi goljufij je bil Bugarski obsojen leta 1915 na 6 let ječe in 1919 pomiloščen. Po pomilostitvi se je gonil okrog po Gradcu, kjer si je privoščil razne lopovščine, radi katerih je bil obsojen in je odsedel tudi 18 mesecev. — Sedaj je v rokah zagrebške policije!

Pustna zgodba v zagrebškem baru. Za pust se je dogradil v zagrebškem baru v Draškovičevi ulici ta-le slučaj, ki je jugoslovanska posebnost: Po polnoči sta pila v zgoraj omenjenem nočnem lokalu dva gospoda, od katerih je zgleдал eden kot Herkul orjaški in močan. Gosta sta nameravala oditi in sta poklicala plačilnega natakarkarja. Ko je napovedal mlajši od gostov svojo ceho: 2 črni kavi in eno steklenko vina, ga je nahrulil natakarkar, češ: »To ni res, Vi imate dve steklenici vina.« — »Oprostite, ne bodite nesramni«, mu je odgovoril nahruljeni gost. V tem trenutku je že prejel od natakarkarja udarec s pestjo v obraz. Drugi gost, po telesu Herkul, je vrnil natakarkarju mlo za drago. Plačilnemu natakarkarju je hitel na pomoč ober in za vrtanja nastavljeni orjaški zamorec. Zamorec je dobil brco v trebuh, da se je zakotalil po tleh, obra je pognal orjak ob steno, da se je onesvestil in sedaj pride najprej. Herkul zapazi, da brzi v njega velik pes, pasme Doberman. Že ga je zgrabila naščuvana žival za nogo. Goljat je pograbil psa, ga odtrgal od noge in ga pognal v silovitem loku iz enega konca lokala v drugega in žival je priletela v veliko zrcalo, ki se je ubilo in padlo z Dobermanom vred po tleh. Nato sta oba razkačena gosta temeljito demolirala bar — vse je zbežalo iz lokala na ulico — gosta sta ostavila prostor pretepa. Minulo je po tej zgodbi par dni, a gospodar bara še do danes ni naznanil zadeve policije.

Velika tihotapska afeta v Zemunu. V Zemunu so odkrili senzacionalno tihotapsko afero, v katero je zapletena ugledna inozemska tvornica žarnic »Tungsram.« V Zemunu ima tvornica skladišče, kamor je dobivala žarnice v zavojih, na katerih je bilo označeno, da so žarnice z jakostjo 15–16 sveč, dočim so bile v resnici 500svečne in še močnejše. Ker se za take žarnice plača mnogo več carine, kot za slabše, je tvrdka državo oškodovala za ogromne svote, ker dobiva v Zemun take žarnice že nad dve leti.

Konferenca občinskih uradnikov. V Beogradu se je dne 14. t. m. vršila konferenca občinskih uradnikov iz cele države. Sklepalo se je o enotni zvezi vseh občinskih uradnikov, da bi se tako lažje nastopalo v zaščito občinskega uradništva.

J. B. Šedivy.

Vladna sprememba na Španskem.

Celo v dobro poučenih listih se je večkrat trdilo o Španiji, da tam vlada fašizem. Decemberski dogodki v l. 1925. so pa dovolj jasno pokazali, da je bila taka trditve napačna. Res se je sicer Primo de Rivera na nepostavni način polastil vlade, in je ukinil ustavne svobodščine, toda Primo de Riveri ni bilo nasilje namen in ni prelivaval krvi lastnih državljanov ter jim rušil delavskih in prosvetnih domov ter tiskarn kakor Mussolini.

Dne 13. septembra 1923 so namreč španski generali izvršili državni udar. S pomočjo vojske in mornarice so v nekaj urah odstranili staro ustavno vlado in vzeli vso oblast v svoje roke. Razpustili so parlament in začasno ukinili ustavo. Sestavil se je poseben svet (direktorij), ki je prevzel vlado Španije. Toda že takrat pa so se ti močje z generalom Primo de Riverom na čelu obvezali, da bodo vladali samo tako dolgo, dokler vsaj za silo ne uredijo razmer.

Razmere so bile namreč pred septembrom l. 1923 naravnost strašne. Parlament ni bil izraz svobodne volje ljudstva, temveč je prišla večina poslancev v narodno skupščino s pomočjo vladnega nasilja ali pa s podkupovanjem. Vladne stranke so se vedno menjavale in zato ni bilo mogoče doseči stalnosti in enotnosti ne v zunanji, ne v notranji politiki. Sodišča so bila popolnoma pod vplivom vlade. Politika se je zanesla tudi v armado in mornarico. Najvažnejših političnih vprašanj ni nikdo reševal. Velika posestva se niso razdelila. Ljudstvo se je pustilo tavati v neznanju, da so ga lažje izkoriščali njegovi voditelji in mu z lepimi besedami vsled prevelikih davkov in slabih prometnih zvez. Tudi je javna varnost padla na tako nizko stopnjo, da ni bil varen niti človek, še manj pa seveda blago po železnica. Državi je grozil komunizem, ki je postal posebno močen v Barceloni.

Vse te razmere so bile generalu Primi de Riveri povod, da se je odločil s svojimi tovariši vzeti oblast nasilno v svoje roke in napraviti v državi red. To se mu je tudi posrečilo brez kaplje krvi. Z vso strogostjo je začel delati red v upravi. Odpustil je vse nesposobne in zanikarne uradnike, ki so prišli na svoj položaj samo vsled milosti svojih strankinih voditeljev. Sodstvo je povreil vojaškim sodiščem. V celi državi je zavedel varnost življenja in imetja ter je tako državni oblasti zopet pridobil ugled. Vojaštvo je nanovo organiziral ter

uspešno nadaljeval boj z Marokanci v Afriki, ki ga je dobil v dedščino od prejšnje vlade. Ko je sedaj država v glavnih obrisih urejena, je koncem decembra lanskega leta položil državno oblast v civilne roke.

Da bi ostal isti pravec v politiki, je obdržal ministrsko predsedstvo sam. Tudi starega ministra vojne in mornarice je obdržal. V vlado pa sprejel predstavnike Patrijotske unije, stranke, ki jo je on sam osnoval. Ta stranka stoji na krščanskem temelju, se hoče boriti proti korupciji in ji je dejanska ljubezen do domovine ena izmed glavnih zapovedi. Ker prejšnje stranke niso imele ekonomske in prosvetne podlage v narodu, kjer zna samo 38% ljudi čitati in pisati, jih je ta stranka lahko izpodrinila. Pri izbiranju ministrov pa Primo de Rivera ni gledal na to, kako si zna kgo z demagogijo pridobiti ljudsko naklonjenost, temveč je imenoval za ministre samo najmočnejše in najznačajnejše strankine pristaše, večinoma vseučilišne profesorje. Parlament pa tudi ta vlada ne bo sklicala.

Ta vlada bo vladala samo tako dolgo, dokler ne bo država zrela za res svobodne volitve. Seveda se najbrž ne bo mogla dolgo držati, ker Španija potrebuje posojila, a to pa dajo ameriški bogataši samo vladi, ki ji je narod pri volitvah izrekel zaupanje.

Naj pa se vrše volitve kadarkoli, gotovo je, da bo parlament, ki šteje 402 poslance, dobil popolnoma drugačno lice kakor ga je dobil pri volitvah l. 1920. Konservativna stranka (l. 1920 202 poslance) in liberalci (133 poslancev) bodo prišli iz boja strahovito poraženi. Zadela jih bo pravična kazen za njihove grehe in lenobo.

»KJE JE TISTI STAROSLOVENSKI SPOMENIK?«

V članku s tem naslovom v »Jutru« z dne 13. nov. 1925 (št. 264) je pisec, g. dr. Anton Novačan, stavil o zavedi nekega staroslovenskega napisa, katerega je polski profesor Kucharski baje l. 1829 v ljubljanski okolici našel in s katerim bi se naj dokazalo, da smo Slovenci že davno pred Kr. r. v teh pokrajinah živeli, sledeče retorično vprašanje: »Kaj porečejo k temu nasi slavisti, filologi? Kaj g. Žunković?«

Podam v naslednjem svoje mnenje. — Naši slavisti in filologi se do danes niso zganili in ne porečejo k temu ničesar, ker so vsi prisežniki truhle teorije, da smo v 5. ali 6. stoletju po Kr. r. prišli kot hlapci Hunov v te pokrajine in tudi dopustijo, da se take zgodovinske laži v šolah mirno in dalje predavajo. Jaz sem pa prepričan, da sedi tu slovenski narod, kakor je že tudi Vodnik spoznal, od praveka, in če se ta doba tudi ne da ugotoviti v točnih letnicah, vendar smelo rečemo, da je to veliko tisoč let. Za ta dokaz pa niti ne potrebujemo omen-

jenega staroslovenskega napisa, in to tem manje, ker je v to svrhu sploh neporabljiv, kajti ta napis je bil najden v Lubiani blizu Karpat v Lvovski oblasti na Polskem, kakor že poroča Wolanski v svoji knjigi: »Briefe über slavische Alterthümer« leta 1846 (str. 102).

Kot dokaz, da smo že mnogo tisoč let pred Krist. r. bili tu naseljeni, se da sicer tudi iz staroslovenskih napisov dognati, kojih imamo precej na razpolago, ali mi se poslužimo tokrat drugih, še živih in radi tega še pristnejših dokazov za naše prastaro bivanje na današnji slovenski zemlji. To so krajepisna imena, in med temi so posebno značilna ona, ki so se ohranila iz tretje geološke dobe, ko so se strašili razni ognjeniki (vulkani) v naših pokrajinah. Ohranilo se nam je n. pr. ime »Besniški breg« (4 km izhodno od Boča) še na mapah, čeravno prebivalci okrog njega že tega imena več ne rabijo. Ali rabijo še ime »Šega« (mesto »Žega), kar je isto kakor »žekno« (krater). Tam najdemo tudi ognjeniške hribovine in se čudi Janisch (pri članku »Wotsche — Boč« v svojem »Topogr. statistisches Lexicon von Steiermark«) dejstvu, da je grad ob Boču zidan iz kamenja očitno vulkaničnega značaja. Tudi Eschenbach namigava v svojem »Parcivalu« (okolli l. 1200) na neko veliko luč na »Wildenbergu«, kar je zgolj nemška oblika za »Besni breg«.

V omenjeni zemljotvorni dobi so bljuvali ogenj: Boč, breg, označen danes kot »Šega«. Grajski breg, na katerem so še ostanki starega grada Statni breg, vrh sv. Ane in Rogačka gora, kar so pa geologi šele pred nekaj desetletji spoznali, ker so tam povsod vulkanične hribovine odkrili. Še manj je pa verjeti, da bi z Huni došli Slovenci tako izborni geologi, da so kar povsod stare in ugasle ognjenike spoznali ter radi te ugotovitve tudi tako imenovali. Drugače običajna imena za ognjenike pri nas so bila še »Klek« (zveza z ognjem v peklju) in »Sobota«, pravilneje »Sopota«, iz katerega so uhajali zgolj vroči plini.

Ker pa naši znanstveni krogi vsaki novi pojav ali dokaz staroslovenstva zakrivajo ali zanikajo, nimamo od te strani sploh pričakovati kakega oporišča ali celo pogumnega nastopa proti takim očitnim znanstvenim zablodam, ker je vse združeno v nek kartel. Treba bo torej stopiti pred pristo ljudstvo, katero še zdravo misli ter ga pripraviti k spoznanju, kakor vse proti njemu nastopa, da mu vzame narodni ponos in prirojeno zavestnost, ker ga tako lažje uklone suženjskim čutom. Če se pa ne motimo, bo prosti narod končno vrgel vse one zgodovinske knjige, katere govore o našem zaslužjenem začetku, v kaki moderni »Besni breg« itd. z onimi vred, kateri so se trudili na tak način ves narod zaslepiti. — D. Žunković.

Svečanostna otvoritev nove palače Narodne banke se je vršila dne 15. t. m. v Beogradu. Svečanosti se je udeležil kralj v spremstvu predsednika vlade Pašić z vsemi ministri, predsednik parlamenta in važnejši politiki in predstavniki gospodarskih zavodov, ki se nahajajo v Beogradu.

Tihotapeci tobaka. V Skoplju so finančni organi v zadnjem času zaplenili več tisoč kil tobaka, ki so ga tihotapeci nameravali poslati v Zagreb. Ob tej priliki so se odkrili tajni magacini in delavnice za rezanje in pakiranje tobaka. Ni se pa posrečilo poloviti vseh članov in organizirane tihotapske družbe. Ko so financarji zvedeli za tihotapstvo, so začeli z najstrožjo kontrolo po vlakih. S tem pa niso imeli uspeha. Nazadnje so pa zvedeli, da je v neki vasi mala cerkva s tajnim tobačnim magacinom. Ta magacin so končno tudi odkrili. Pozneje so našli v okolici Skoplja še eno tako tobačno zalogo in delavnico s 4 stroji za rezanje tobaka. Sedaj iščejo tihotapece in tobačne magacine po Zagrebu in okolici.

Proces proti vodji Džemijeta. Pred letom dni je bil v Skoplju aretiran Ferad beg Draga, bivši narodni poslanik in vodja Džemijeta. Obtožen je raznih zločinov, katere je zagrešil za časa okupacije Srbije. V družbi s Hasanom begom Vučitrncem in Derviš begom Omerbegovićem iz Kosovske Mitrovice je organiziral oddelke albanskih prostovoljcev ter vstopil njim na čelu v službo avstrijskih okupacijskih oblasti. Ti prostovoljci so bili v prvi vrsti vohuni in kot žrtve njihovega vohunstva so bili obešeni Jovan Vukasinović, Jovan Brajković, Milorad Kostić in žena Lazarja Antonovića iz vasi Sočanica. Ferad beg Draga je tudi zbiral prostovoljce za solunsko fronto, ki so se borili na strani avstrijskih čet. Kot predsednik mitroviške občine si je prisvojil razne državne stvari. Obtožnica mu nadalje očita, da je leta 1923 streljal na Jovana Aleksića in da je napadel nekega policijskega pisarja. Kasacijsko sodišče je sedaj odobrilo sklep pristojnega sodišča, da se razpiše razprava proti bivšemu mogočnemu poslancu Ferad begu Dragi tekoma 15 dni.

Borza (Avala). Zagreb, dne 17. februarja 1926. Zürich zaključni: Beograd 9.12%, Paris 8.875, London 25.25%, Newyork 519.12%, Milano 20.94, Praga 15.37, Wien 73, Budapešta 0.00725, Berlin 123.60, Brüssel 23.60, Madrid 73.15, Amsterdam 208, Varšava 70, Bukarešta 2.25, Sofija 3.65, Atena 7.37. — Zagreb devize: Paris 205.44 do 207.44, London 276.34 do 277.54, Newyork 56.657 do 56.957, Amsterdam 2280 do 2290, Wien 7.982 do 8.022, Praga 168.10 do 169.10, Berlin 1351.50 do 1355, Budapešta 0.0798 do 0.0802, Milano 228.83 do 230.3, Zürich 1094.08 do 1098.08.

Nove Osram-žarnice. Osram donša na trg novo električno žarnico, koja odgovarja zahtevam za normaliziranje. Ta žarnica se dobavlja samo v eni in to vrlo ukusni obliki hruške, ki bode v kratkem času do sedaj rabljeno obliko hruške in krogle izpodbila. Najvažnejša je v novi Osram žarnici nova patentirana zaščitena spiralna žica stalne oblike, s kojo se doseže znatno večje izločevanje svetlosti, kakor je to bilo mogoče pri dosedanjih žarnicah s spiralno žico. Iz tega razloga bi se nova žarnica morala samo matirana uporabljati. Pri razdelbi luči prednjači nova Osram-žarnica žarnicam s kovno nitjo. Nove Osram-žarnice se bodo začasno izdelovale v tipih 15, 25 in 40 watov. Dahnja dva tipa, namreč 60 in 100 watov se bodo dale čez nekoliko časa v promet. Do sedaj so se žarnice označale v Hefnerovih svečah, pri novih Osram-žarnicah se označuje poraba v watih. Za uporabitelja znači ta prednost v toliko, da se točno zna višina porabe struje, kar pri sedanjih žarnicah za porabitelja ni bilo razvidno.

Iz Maribora.

Odličen gost v Mariboru. Prevzvišeni gospod Rafo Rodić, nadbiskup beogradski in apostolski administrator v Velikem Bečkereku, se pripelje danes popoldne, dne 17. t. m., v Maribor. Nastani se v škofijski palači.

Kriza v mariborski požarni brambi. Poveljnik prostovoljne požarne brambe v Mariboru g. Voller je odstopil. Vzrok: Ker je policijski komisariat sporazumno z velikim županom prepovedal izvedbo programa na sobotni pustni prireditvi požarne brambe. Cela stvar je tekla sledeče: Požarna bramba je hotela nuditi na pustni veselici gostom mnogo šaljivega in humorističnega. Naprosila je za sodelovanje humoriste in pevce mariborskega narodnega gledališča in narodno godbo »Drava«, ter je najela tri kabaretna igralce in pevce iz Gradca za posebne šaljive točke. Približno teden dni pred prireditvijo je požarna bramba predložila pol. oblasti naznanilo prireditve in program. Ko bi policijski komisariat takoj zavrnil program, bi bil odbor lahko odpovedal najete igralce, a dejstvo je, da je policijski komisariat odbil program šele v petek, 12. februarja, torej en dan pred prireditvijo. Nato je odbor spremenil program, a tudi tega policija sporazumno z velikim županom ni odobrila. Požarna bramba je imela ogromne izdatke. Dejstvo je, da so na obeh programih bile povečini nedolžne humoristične točke. Igralci, kateri bi nastopili, so lansko leto nastopali na sličnih prireditvah v Beogradu, Zagrebu, Novem Sadu, Somboru in drugih mestih. Samo v Mariboru policijski komisariat in veliki župan prepovedujeta prireditve splošnega humanitarnega društva. Če je res »Orjuna« zahtevala prepoved nastopa kabaretnih igralcev, je mogoče. Ali nam se zdi nemogoče, da bi policija in veliko županstvo upoštevalo »vloge« Orjune. Časi, ko je imela Orjuna kaj odločati, so minili in se ne povrnejo več. Neštetokrat nastopajo v baru in drugih lokalih razni tuji umetniki, a nismo še slišali nikdar, da bi bil kdo komu branil nastopiti. Kdor pozna razmere v Mariboru, nam bo pritrdil, da uživa prostovoljna požarna bramba in njen rešilni oddelk pri mariborskem prebivalstvu neomajano zaupanje. Sigurno je v sedanjem slučaju nad 90% občinstva v Mariboru in okolici na strani naših poštvovalnih požarnih brambovcv in članov rešilnega oddelka. Kakšno mnenje ima o tem kaka zagrizena šovinistična organizacija, je popolnoma postranska stvar. To je naše mnenje. Mi vemo, da ni policijski komisariat glavni krivec glede prepovedi. Poznamo osebo,

ki je imela pri tej stvari glavno besedo. Povemo pa tudi, da se nekje zbira gradiivo protizakonitosti, ki bo ož pravem času govorilo.

»Sovraštvo«, delavsko igro v treh dejanjih, bo vpriporil Ljudski oder v Mariboru v nedeljo, dne 21. t. m. ob pol 8. uri zvečer v dvorani Zadržne gospodarske banke, Aleksandrova cesta 6. Vstopnice po 10, 7, 5 in 3 din. se dobijo v predprodaji v pisarni Prosvetne zveze, Aleksandrova cesta 6.

Ljudski oder v Mariboru. Vabim vse tovariše člane in članice na kratek sestanek v četrtek, dne 18. t. m., ob 7. uri zvečer na odru, Aleksandrova cesta 6. Zadeva je zelo važna in nujna. — Predsednik.

Radio, Radio! Danes, v sredo, dne 17. februarja, ob 20. uri otvori tukajšnja Ljudska univerza strokovni tečaj za radiotelegrafijo, in sicer v šoli v Cankarjevi ulici (I. nadstropje). Tečaj bode vodil specialist za radiotelegrafijo Vavlav Kunst. Dejstvo, da je bil isti pozvan kot radiotelegrafist na dvor Nj. Vel. kralja nudi dovolj jamstva, da bode tečaj uspel. Opozorjamo ponovno zainteresirane, posebno pa se radioamaterje na ta tečaj. Prijave sprejema Ljudska univerza samo še pri otvoritvi tečaja, poznejši prijavljenci tečaja ne bodo mogli obiskovati. Ukovina znaša 4 D od ure, ter je v resnici malenkostna. Doslej se je prijavilo toliko interesentov, da se bode poučevalo v dveh oddelkih, predvidoma sredo in petek od 20. do 22. ure.

Narodno gledališče. Danes, sredo, 17. febr., ob 20. uri »Hlapec Jernej in njegova pravica« ab B. Premijera. V proslavo 50 letnice rojstva Ivana Cankarja. V četrtek, 18. februarja »Hlapec Jernej« ab. C.

Cankarjeva proslava — premijera »Hlapec Jernej in njegova pravica«. V sredo 17. februarja, ob 20. uri proslavi mariborski gledališče 50 letnico rojstva Ivana Cankarja. V ta namen uprizori mariborska drama markantno, umetniško zelo pomembno delo »Hlapec Jernej in njegova pravica« v dramatizaciji režiserja M. Skrbinška. Režiserja in naslovno vlogo igra ravnatelj drame g. Bratina. Režija se trudi podati delo našega nesmrtnega genija slovenske besede čim dostojneje. Posebno zanimiva bo ta vpriporitev tudi s scenične strani, kjer bo stopil prvič v akcijo vzbočeni horizont, ki si ga je gledališče nabavilo v teh dneh. — Dolžnost naše javnosti je, da počasti to proslavo v čim večjem številu in na ta način pokaže razumevanje in spoštovanje do našega najizrazitejšega stvaritelja slovenske proze.

Izgubljena ura. Dne 11. februarja 1926 med 14. in 15. uro je izgubila neka stranka od Meljske ceste do železniškega mostu zlato žensko ovalno uro s črnim pasom, vredno 1700 dinarjev. Ker ima ura velik rodbinski pomen, in je izgubitelj državni uslužbenec, blagovoli stranka, katera je našla dotično uro, oddati isto proti nagradi policijskemu komisariatu v Mariboru.

Zastrupljenje s plinom. Dne 15. t. m. se je zastrupila 17 letna pomožna delavka Pepka Matela, doma iz Preradovičeve ulice št. 6. Pri delu je prišla vsled ne previdnosti v dotiko s strupenimi plini, ki so jo omamili. Prepeljana je bila v bolnico.

Mestno kopališče bo radi sražanja parnega kotla od 22. do 28. februarja zaprto. Radi tega se opozarja občinstvo, da se posluži kopališča v tekočem tednu, ker prihodnji teden ostane zaprto.

Janko Arnus.

HAYDN: LETNI ČASI.

4. Zima.

Zima se povsod zapostavlja, samo o njej ne govori nihče prijazno. Še pridevki, ki jih navežemo na njo, ne kažejo najmanjše naklonjenosti tega letnega časa. Zima je vedno huda, ostra, trda in neusmiljena, in vendar tudi ona ne prihaja praznih rok v posete. Sneg in led sta neovrženo velika dobrotnika stvarstva. Kdo še ni slišal, kako tarnajo Gorjanci, če ni snega po zimi? Brez snega v gorah ni drv v dolini, brez leda po zimi ni hladnih pijač, sladoleda in konserviranja jedil v vročini. In kolone po zimi! Zrak ni nikdar tako čist kot po zimi. Nikdar ni toliko zabav, koncertov, iger, plesov kot v zimskem času. Najlepsi je tudi šport, koliko zdrave zabave nam nudijo sanjke, sani, drsalke in smuči. Vse, kar je res, tudi zima ima svoje vrline. Le njen prihod in prvi spremljevalci, kakor mrzel severnik, dušeca megla, dež in blato so vsemu stvarstvu neprijetni. Zlasti tista debela in moreča megla nam silno kvari naše zdravje. Pri njej začenja tudi Haydn svojo »Zimo«. Težka megla pokriva vso naravo.

Ivanka tarna po lepih dneh v jeseni, konec jih je, zima je zunaj in dolge noči so zavzele njih mesto. Dolgočasne so te noči; kaj naj počne človek v slabo razsvetljenih, še slabše prežračenih in močno zakajenih sobah?

Luka ji pritrdi. Pritožuje se tudi čez sneg, ker ne pripušča orientacije. Popotnik se zgubi v snegu, ves zbezan tava sem in tja, noč zagrinja svoje črne halje okrog njega. Kje naj išče rešitve? Tema je sovražnica človeku. Zdajci pa zagleda svitel žarek v daljavi. Luč, hiša, toplota, ljudje, počitek, vse to mu roji po utrjeni glavi. Z zadnjim napotom gazi celino proti hiši. Potrka na duri in vstopi.

V njej za zagleda živahne predice in moško mladino, ki plete košare. Z veselim petjem si kratijo ure. Ivanka jih zabava s pripovedovanjem interesantnega romana kmetske deklice in zvitega grajščaka, zbor pa jo ves čas prekinja z »aj, aj, aj«, in smešnimi medklci.

Iz kompozicije se vidi, da je Haydn tudi v zatohli sobi znal orisati več jako srčanih prizorov.

H koncu primerja Simon štiri letne čase s tokom človeškega življenja, zimo pa z umiranjem človeške narave. Po smrti nas čaka samo en velik dan, čas veselja brez vsake spremembe... čas večne slave.

Kakor vsak letni čas končuje tudi »Zima« z veličastno fugo. Zbor v njej prosi božje pomoči, ki naj pripelje vse v njegovo veličastvo.

CIGANI.

Malomestna šaloigra v treh dejanjih. Spisal Jakob Dolinar. Režiser: Jožko Kovič.

Ta delo je šlo že dostikrat na ljudske odre in je zelo smeja in zabava. In ker je predpust, ne sme nihče zameriti, če je tukajšnje gledališče spravilo na oder kaj tako lahkega kot so »Cigani«.

Najbolje so v soboto pri premijeri izpeljali zadnje dejanje, kjer se je prav posebno odlikoval g. Urvalek, ki je s svojim izvrstnim igranjem potegnil za sabo še ostale igralce in občinstvo.

V ostalih dejanjih je pa vse precej šepalo, čeprav so posamezni igralci oz. igralki bili prav dobri.

Radoslavov Zajec, avskultant se bo moral iznebiti prisiljenosti v besedi in igri. Peter Brenk, sodni sluga, se ni mogel razviti, ker si ni nadel prav nič tipičnega. Če kdo zostaja na primer v glas, mora pač to stran nadomestiti s čim drugim, ki izenači minus in postavi pred občinstvo na oder le dobrega igralca. Režija je bila ugodna. Če res polni samo smeh gledališče, bodo pa pokazale nadaljne predstave. — ja,

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijansčine.

108

Tudi Luiza je bilo pokoncu. V spalnici je krpala par Marijinih nogavic, ter jih dala nato na posteljico, kamor je zložila vse Ombrettine stvace, pravtako skrbno kot takrat, ko je bila deklica še živa. Ni hotela videti ne odvetnika, ne Pedraglia. Po besnenju pri pogrebu, je postala njena bolest zopet temna in mrka, kar je doktorju Aliprandiju mnogo manj ugajalo. Ni več divjala, ni govorila. Jokala sploh ni. Njeno vedenje do Franca je bilo sočutje do človeka, ki jo je ljubil, napram njegovi ljubezni in njegovi navzočnosti pa je bila, ne da bi za to kaj mogla, ravnodušna. Franco je upal na službo, o kateri mu je govoril njegov ravnatelj. Omenil je to, da bi vzel družino s seboj v Torino. Ubogi stric je bil pripravljen tudi za to žrtev, toda Luiza je jasno izjavila, da raje konča svoje življenje v jezeru kot njena hčerka, kakor da bi se oddaljila od nje.

Ko je Franco slišal sklep, da bodo odšli brez Ismaela, je vstal in rekel, da gre po slovo k svoji ženi. V istem trenutku je začul odvetnik korak na cesti. »Tihol!« je rekel. »Tu je.« Franco je stopil na teraso. Nekdo je res prihajal od Albogasia sem. Franco je počakal, da je prišel do cerkve, nato je polglasno zaklical:

»Ismaell«

»Jaz sem!« je odgovoril glas, ki ni bil Ismaelov.

»Jaz sem, upravitelj. Grem gori.«

Upravitelj? V tej uri? Kaj se je zgodilo? Franco je šel v kuhinjo, prižgal luč in hitro šel po stopnjicah navzdol.

Minilo je pet minut in se še ni prikazal prijatelje. Pač pa je prišla Ismaelova žena in povedala, da je njen mož bolan in ne more priti. Govorila je od cerkve s Pedragliem, ki je stal na terasi. Ta je tekel po Franca. Dobil ga je na stopnjicah, ko je baš prihajal z upraviteljem. »Vodnik je zbolel«, ker je poznal duhovnika kot poštenjaka. »Pojdimo in ne izgublajmo časa.« Franco mu je odgovoril, da ne more iti takoj in da naj gresta

Svetloba je sredstvo, s katerim se povečava prodaja.

V dobro razsvetljenih prostorih se odjemalec počuti dobro. Izbira se vrši mnogo hitreje. Ako toraj želite, da se Vam prodaja obilno poveča, potem dobro in brez bliščobe razsvetljuje Vaše trgovine.

OSRAM

naprej. Kako, ne more iti? Ne, ne more. Peljal je upravitelja v dvorano, poklical odvetnika, ter vztrajal pri tem, da naj on in Pedraglio takoj odideta. Zgodilo se je nekaj izrednega; govoriti mora s svojo ženo in še ne ve, kako se bo odločil. Prijatelja sta ugovarjala, da ga ne bosta nikdar zapustila. Veseli Pedraglio, ki je vedno več zapravljal, kot je njegov oče želel, je pripomnil, da je na vsežadnje življenje v Josephstadtu ali Kufsteinu mnogo ceneje in krepostneje kot v Torinu, in bo to potolažilo njegovega »roditelja«. »Ne, ne!« je vzkliknil Franco. »Idita, idita! Upravitelj, pregovori ju ti!« In stopil je v spalnico.

»Ali odhajate?« je vprašala Luiza z glasom, ki se je zdel, da prihaja z daljnega sveta. »Zbogom.« Stopil je k nji, se sklonil in poljubil nogavičico v njeni roki. »Luiza«, je zašepetal, »upravitelj iz Caravine je tu.« Ni pokazala nikakega začudenja. »Stara mati ga je poklicala danes ponoči«, je nadjelval Franco. Rekla mu je, da je videla našo Marijo, svetlo kot angela.

»O kaka laž!« je rekla Luiza z velikim zaničevanjem, a brez jeze. »Kako je mogoče, da bi prišla k njej, če ne pride z menij!«

»Marija jo je zadela v srce«, je nadaljeval Franco. »Prosi nas odpuščanja, strah jo je pred smrtjo, prosi me, naj pridem k njej in prinesem tudi od tebe pravno besedo.«

Tudi Franco ni veroval v prikazen, ki je sploh dvomil o vsem nadnaravnem, ki se ni tikalo vere. Vendar je mislil, da je Marija v svojem onstranskem bivanju že lahko storila čudež, zadela staro mater v srce, in to ga je nepopisljivo ganilo. Luiza je ostala hladna kot led. Ni se razburila, kakor se je Franco bal, ob misli, da bi poslala ljubeznivo sporočilo. »Stara mati se boji pekla«, je pripomnila s svojo mrtvaško hladnostjo. »Pekla ni, vse je torej samo malo strahu, malenkostna kazen, ki naj jo prestane, in potem umre, kakor umrjejo vsi, in amen.« Franco je uvidel, da bi bilo vsako prigovarjanje zaman. »Torej grem«, je rekel. Ona je molčala.

»Mislim, da ob povratku ne bom več mogel iti mimo doma«, je rekel Franco. »Iti homo moral preko planin.«

Nikakega odgovora.

Mladi mož je tiho zaklical: »Luiza!« Očitek, bolesi, strast, vse to je bilo v tem vzkliku. Luizine roke, ki so ves čas delale, so obstale. Zašepetala je:

»Ničesar več ne čutim. Kamen sem.«

Franco je čutil, da mu pojemajo moči, poljubil je svojo ženo na lase, ji zašepetal »zbogom«, stopil v spalnico, pokleknil in objel prazno posteljico. Pomislil je na glasek svojega zaklada: »Se en poljubček, očka!« Zadržal je, se obyladal in zbežal proč.

Prijatelja sta ga nestrpno čakala v dvorani. Kako naj odideta, če ne poznata poti? Odvetnik je poznal pot preko Boglie, toda ali naj gredo po njej, če hočejo ubežati stražarjem? Ko sta čula, da namerava iti Franco v Cressogno, sta bila vsa osupla. Pedraglio je skoraj skočil iz kože, rekel je, da je nesramno, da pusti prijatelja na cedilu. Ko je upravitelj zvedel kako stvari stoje, se je pridružil Pedragliu, se ponudil, da bo Franca opravičil, ter mu je predlagal, naj napiše par besed, ki jih bo nesel v Cressogno. Toda Franco je bil prepričan, da želi to stvar od njega njegova Marija in ni hotel od-

nehati. Spomnil se je, da pozna upravitelj vse steze kakor zajec. »Idi ti!« mu je rekel. »Sprejmi ju ti!« Upravitelj je hotel baš odgovoriti, da ga markiza morda potrebuje, ko je odvetnik zaklical: »Tiho! Glejte!«

Prav pred hišo, kjer so odsevale sence Bisnaga na valujoči gladini, se je ustavil neki čoln. Franco je spoznal čoln finančnih stražnikov.

»Stavim, da nas te svinje stražijo«, je zamrmral Pedraglio. Bojijo se, da ne bi ušli s čolnom. Kar naj vohunijo!«

(Dalje prihodnjič.)

Milica in Tonček
Izpraznila sta lonček.
Srečna sta oba sedaj,
Saj je bil to »BUDDHA«-čaj!

Zastopnika iščemo v vsakem kraju. Pripravno za vsakogar. Potreben kapital 100 din. Lep zaslužek. Ponudbe pod Postranski zaslužek na: Propaganda reklamna družba z o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7 II. 60

Nova trgovina z urami in zlatino in popravilnica s solidno in hitro postrežbo je otvorjena v Mariboru na Koroški cesti 7. Se priporočam! Miroslav Klemen.

Prenovljena gostilna »Mesto Trst«, kjer je pristno dobro vino in izborna kuhinja, se uljudno priporoča. Sprejme tudi abonente na domačo in meščansko hrano. Posebna soba za stalne dneve (jour fixes). 62

Vino prodaste staro ali novo, ako pošljete takoj vzorec in zadnjo ceno postavno kolodvor na skladišče ljutomerskih vin, Zagreb, Prilaz 35. 607

Priporoča se Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi

s leseno podobo (korpuse) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 90 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din. Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Vstrajne Palma-kaučuk pete in podplati so napravljeni iz najboljših surovin, varujejo Vaše obuvalo, so trikrat trajnejši kakor usnje in omogočajo Vam elastičen hod. Ni razkošje, ampak neobhodna potreba vsakega človeka.

Razpis.

Cerkveni konkurenčni odbor št. IIj v Slov. gor. oddaja zidarska dela pri popravilu domače cerkve. Interesenti se naj oglašijo vsaj do 15. sušca t. l. pri zgorajšnjemu odboru. 61

LEIPZIGER MESSE

Lipski pomladni velesejem 1926: od 28. februarja do 6. marca
tehnični velesejem do 10. marca

15.000 razstavljalcev in 200.000 kupcev iz celega sveta se snide na lipskem velesejmu, koji jim nudi popolni pregled kupčijskega položaja in omogoča skrajno ugodne trgovske zaključke

Zahtevajte zanimive velesejemske tiskovine od

MESSAMT FÜR DIE MUSTERMESSEN IN LEIPZIG

ali od njenega častn. zastopnika

W. STROHBACH, MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 19.

LATNIKI v milu „GAZELA“

Da se cenj. odjemalcem našega priznanega mila »GAZELA« oddolžimo, smo se odločili, da jih za njihovo dolgoletno naklonjenost tudi primerno nagradimo. Z ozirom na to smo sklenili, da bomo od sedaj naprej na vsakih 1000 kosov našega mila (vseh vrst, ki ga izdelujemo)

vtisnili v en kos mila po 1 zlatnik

Milo »GAZELA« zavzema vsled svoje izborne kakovosti vsekakor prvo mesto med sorodnimi izdelki. Izdelano je iz najboljših surovin, ki tkaninam ne škodujejo. Daje takoj zelo obilno peno, ki nesnago razkroji in temeljito odloči od tkanine, tako da je močno menceanje popolnoma odveč. Ako se z našim milom namilano perilo nato prekuha v vroči vodi ter temeljito spere v čisti vodi, zadobi naravnost snežno belino in jako prijeten vonj po svežosti. Jasno je torej, da z našim milom zelo mnogo prištedite pri perilu in zdravju, poleg tega Vam je pa mogoče sreča tudi toliko naklonjena, da dobite v kupljenem kosu še 1 zlatnik povrhu. Zahtevajte torej pri Vašem trgovcu

samo prvovrstno in pravo milo „GAZELA“